

Obsah

O autorovi	V
Úvod k prvnímu vydání	VII
Předmluva ke druhému vydání	IX
Seznam použité literatury	XIX
Seznam použitých zkratk	XXVII

§ 1 Základní instituty a pojmy správního práva

I. Veřejná správa a správní právo	1
1. Veřejná správa jako součást veřejné moci	1
2. Správní právo, právní dualismus	9
3. Učebnice a další literární prameny správního práva	15
II. Prameny správního práva	18
1. Pojem a druhy pramenů správního práva	18
1.1 Ústavní pořádek	18
1.2 Mezinárodní smlouvy	20
1.3 Právo Evropské unie	21
1.4 Zákony	23
1.5 Prováděcí právní předpisy veřejné správy	27
1.6 Exkurs: K povaze některých aktů vydávaných v době nouzového stavu	29
1.7 Statutární předpisy územních samosprávných celků	30
1.8 Obecné právní principy	33
1.9 Správní praxe	34
2. Publikace právních předpisů	35
III. Správněprávní vztahy	40
1. Pojem a způsoby vzniku správněprávních vztahů	40
2. Členění správněprávních vztahů	43
3. Veřejná subjektivní práva a veřejné povinnosti	44
4. Problém zneužití subjektivních veřejných práv	48
IV. Princip zákonnosti a dobré správy v činnosti veřejné správy	50
V. Podmínky výkonu pravomoci	54

§ 2 Organizace veřejné správy

I. Vymezení nositelů a vykonavatelů veřejné správy	61
1. Základní pojmy	61
2. Nositelé (subjekty) veřejné správy	62
2.1 Stát	63

2.2	Veřejnoprávní korporace.....	64
2.3	Veřejný ústav	65
2.4	Veřejný podnik.....	66
2.5	Veřejný fond	67
2.6	Další veřejnoprávní subjekty	67
2.7	Osoby soukromého práva	68
3.	Vykonavatelé veřejné správy	68
4.	Působnost a pravomoc	71
5.	Prameny úpravy organizace veřejné správy	74
II.	Principy organizace veřejné správy	76
1.	Princip centralizace a decentralizace	77
2.	Princip koncentrace a dekoncentrace.....	77
3.	Princip organizační (služební) a pouhé instanční nad- a podřízenosti.....	78
4.	Princip územní a věcný.....	79
5.	Princip monokratický a kolegiální.....	79
6.	Princip subsidiarity	80
III.	Vykonavatelé státní správy České republiky	81
1.	Přímí vykonavatelé	81
1.1	Vláda.....	81
1.2	Ministerstva a jiné správní úřady.....	83
1.3	Veřejné sbory	90
1.4	Prezident republiky.....	92
2.	Orgány územních samosprávných celků	93
3.	Další vykonavatelé státní správy	95
IV.	Územní samospráva.....	97
1.	Pojem a prameny právní úpravy	97
2.	Základní znaky územních samosprávných celků.....	99
2.1	Územní základ	99
2.2	Osobní základ	102
2.3	Právo na samosprávu a právní subjektivita (osobnost)	104
3.	Druhy obcí	106
4.	Působnost územních samosprávných celků	109
4.1	Obecně k působnosti.....	109
4.2	Samostatná působnost.....	111
4.3	Přenesená působnost.....	114
5.	Orgány obcí a krajů.....	115
5.1	Obecně	115
5.2	Orgány obce.....	116
5.3	Orgány kraje	119
6.	Místní a krajské referendum	121
7.	Kontrola a dozor nad činností územních samosprávných celků.....	122
7.1	Obecně	122
7.2	Dozor nad výkonem samostatné působnosti obce.....	124
7.3	Dozor nad výkonem samostatné působnosti kraje	125
7.4	Dozor nad výkonem přenesené působnosti vykonávané orgány obce.....	125
7.5	Dozor nad výkonem přenesené působnosti vykonávané orgány kraje	125

V.	Profesní samospráva	125
VI.	Zaměstnanci veřejné správy	129
	1. Obecně k právní úpravě veřejné služby	129
	2. Základní požadavky na výkon veřejné služby	133
	3. Prameny úpravy veřejné služby	136
	4. Státní zaměstnanci ve státní službě	139
	4.1 Osoby podléhající režimu státní služby	139
	4.2 Organizace a správa státní služby	141
	4.3 Služební předpisy a příkazy k výkonu služby	142
	4.4 Vznik, změny a skončení služebního poměru	145
	4.5 Osobní spis a služební hodnocení	147
	4.6 Kárná odpovědnost státních zaměstnanců	147
	5. Úředníci územních samosprávných celků	148
§ 3 Správní činnosti		
I.	Skupiny správních činností	150
II.	Abstraktní akty	152
	1. Vnitřní předpisy	152
	2. Statutární předpisy	155
	3. Provozní, ústavní a podobné řády	156
III.	Správní akty	156
	1. Pojem a znaky	156
	2. Druhy správních aktů	158
	3. Náležitosti správních aktů	168
	4. Vlastnosti správních aktů	170
	4.1 Platnost	170
	4.2 Účinnost	171
	4.3 Právní moc	173
	4.4 Vykonatelnost a jiné právní účinky	177
	5. Řetězení, subsumpce a integrace správních aktů	178
	6. Fikce vydání správního aktu	180
	7. Vady správních aktů a jejich náprava	181
	7.1 Formálně vadné správní akty	181
	7.2 Nezákonné správní akty	182
	7.3 Věcně nesprávné správní akty	183
	7.4 Náprava vadných správních aktů	184
	7.5 Nicotné správní akty	184
IV.	Opatření obecné povahy	186
	1. Pojetí opatření obecné povahy	186
	2. Vznik opatření obecné povahy	188
	3. Pozbytí účinků opatření obecné povahy	189
	4. Přezkum opatření obecné povahy	189
V.	Veřejnoprávní smlouvy	190
	1. Pojem a význam veřejnoprávních smluv	190
	2. Druhy veřejnoprávních smluv	193
	2.1 Koordinační veřejnoprávní smlouvy	193
	2.2 Subordinační veřejnoprávní smlouvy	194
	2.3 Veřejnoprávní smlouvy mezi adresáty veřejné správy	194

	3. Uzavírání veřejnoprávních smluv, jejich přezkum a řešení sporů	195
VI.	Faktické úkony	196
	1. Pojem a základní znaky faktických úkonů (reálných aktů)	196
	2. Faktické pokyny	198
	3. Bezprostřední zásahy	200
	4. Zajišťovací úkony	201
	5. Exekuční úkony	201
VII.	Neregulativní úkony	202
	1. Pojem, znaky a základní procedurální pravidla	202
	2. Osvědčení	204
	3. Ověření	205
	4. Posudky, stanoviska a vyjádření	206

§ 4 Dozorčí a kontrolní činnosti veřejné správy

I.	Pojem a druhy dozorčích a kontrolních činností veřejné správy	207
II.	Správní dozor	208
	1. Pojem	208
	2. Členění	211
	3. Fáze správního dozoru	213
	3.1 Fáze zjišťovací a hodnotící	213
	3.2 Fáze nápravná	215
III.	Instanční dozor	217
IV.	Služební dozor	218
V.	Dozor nad veřejnoprávními korporacemi	218
VI.	Finanční kontrola	219
VII.	Přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti	220

§ 5 Veřejnoprávní úprava práv k věcem

I.	Veřejné užívání	222
	1. Charakteristika, obsah a druhy veřejného užívání	222
	1.1 Obecné užívání	223
	1.2 Zvláštní užívání	224
	1.3 Užívání veřejných ústavů	224
	2. Příklady obecného a zvláštního veřejného užívání	225
II.	Vyvlastnění a omezení vlastnických práv	228
	1. Pojem a ústavněprávní podmínky vyvlastnění a omezení vlastnických práv	228
	1.1 Meze vlastnického práva	228
	1.2 Zásahy ve formě vyvlastnění a nuceného omezení vlastnického práva	229
	1.3 Podmínky pro vyvlastnění a nucené omezení vlastnického práva	230
	2. Vyvlastnění pozemků a staveb	231
	2.1 Podmínky vyvlastnění	232
	2.2 Důsledky vyvlastnění	234
	2.3 Vyvlastňovací řízení	234
	2.4 Projednání vyvlastnění v řízení před soudem	236

2.5 Zrušení vyvlastnění.....	236
2.6 Vyvlastnění pro uskutečnění dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací.....	236
3. Vyvlastnění za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.....	237
4. Příklady dalších omezení majetkových práv.....	237

§ 6 Trestní právo správní (přestupkové právo)

I. Pojem a základní zásady správního trestání.....	243
1. Pojem.....	243
2. Základní zásady správního trestání.....	246
2.1 Zásady pro trestní právo správní hmotné.....	246
2.2 Zásady procesní.....	248
II. Druhy správních deliktů.....	253
III. Přestupky.....	254
1. Prameny právní úpravy.....	254
2. Pojem přestupek.....	255
3. Odpovědnost jednotlivých skupin osob za přestupek.....	259
3.1 Odpovědnost fyzické osoby za přestupek.....	260
3.2 Odpovědnost právnické osoby za přestupek.....	264
3.3 Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek.....	264
4. Znaky přestupku.....	266
4.1 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	266
4.2 Obecné požadavky na subjekt přestupku (pachatele).....	268
4.3 Znaky skutkové podstaty.....	268
5. Skutek.....	272
6. Působnost přestupkových zákonů.....	276
6.1 Časová působnost.....	276
6.2 Územní působnost.....	277
6.3 Osobní působnost.....	278
7. Zánik odpovědnosti za přestupek.....	283
8. Správní tresty.....	285
8.1 Druhy správních trestů a pravidla jejich ukládání.....	285
8.2 Ukládání jednotlivých druhů správních trestů a jejich výkon.....	289
9. Ochranná opatření.....	291
10. Řízení o přestupcích.....	292
10.1 Příslušnost.....	293
10.2 Účastníci řízení a další subjekty řízení.....	295
10.3 Postup před zahájením řízení.....	298
10.4 Zahájení řízení.....	299
10.5 Některé postupy v průběhu řízení.....	300
10.6 Skončení řízení před správním orgánem.....	303
10.7 Zvláštní druhy řízení o přestupku.....	305
10.8 Řízení o opravných a dozorcích prostředcích a nové rozhodnutí.....	307
10.9 Evidence přestupků.....	310
IV. Správní disciplinární delikty.....	310
1. Pojem.....	310
2. Druhy disciplinárních deliktů.....	311
2.1 Kárná provinění státních zaměstnanců.....	311

2.2	Kázeňské přestupky příslušníků bezpečnostních sborů.....	312
2.3	Kázeňské přestupky vojáků z povolání	312
2.4	Kázeňské přestupky osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence	313
2.5	Disciplinární delikty členů profesních komor	313
2.6	Žáci a studenti škol a školských zařízení.....	318
2.7	Děti umístěné ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy	318
2.8	Studenti vysokých škol.....	319
V.	Správní pořádkové delikty.....	319

§ 7 Správní řízení

I.	Charakteristika správního řízení	323
II.	Vývoj obecné právní úpravy správního řízení.....	327
III.	Systematika a předmět úpravy správního řádu	333
IV.	Základní zásady činnosti správních orgánů.....	334
V.	Prameny obecné a zvláštních úprav správního řízení.....	340
VI.	Subjekty správního řízení	343
	1. Pojem a skupiny subjektů správního řízení	343
	2. Správní orgány	343
	2.1 Příslušnost.....	344
	2.2 Vyloučení z projednávání a rozhodování věci.....	346
	3. Účastníci řízení	348
	4. Další subjekty řízení	352
VII.	Procesní zásady správního řízení.....	353
VIII.	Postup před zahájením řízení.....	362
IX.	Průběh řízení v prvním stupni	364
	1. Zahájení řízení	364
	2. Podmínky řízení.....	365
	3. Vybrané instituty průběhu řízení.....	367
	3.1 Komunikace mezi správním orgánem, účastníky řízení a dalšími osobami	367
	3.2 Doručování	368
	3.3 Ústní jednání.....	374
	3.4 Lhůty a počítání času.....	374
	3.5 Ochrana před nečinností	377
	3.6 Podklady pro vydání rozhodnutí.....	377
	3.7 Zajištění účelu a průběhu řízení.....	380
	3.8 Přerušování řízení	381
	3.9 Zastavení řízení.....	381
	3.10 Lhůty pro vydání rozhodnutí	382
	4. Rozhodnutí.....	383
X.	Opravné a dozorčí prostředky ve správním řízení.....	388
	1. Význam opravného řízení, druhy opravných a dozorčích prostředků	388
	2. Odvolání.....	391
	3. Rozklad	398
	4. Odpor	398
	5. Obnova řízení.....	399

6. Navrácení v předešlý stav	402
7. Přezkumné řízení	403
8. Nové řízení a nové rozhodnutí	406
XI. Exekuce	407

§ 8 Kontroly veřejné správy

I. Rozdělení kontrol veřejné správy	412
II. Parlamentní kontrola	413
III. Kontrola Ústavním soudem	417
1. Postavení Ústavního soudu	417
2. Pravomoci Ústavního soudu umožňující kontrolu činnosti veřejné správy	418
2.1 Rozhodování o návrzích na zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem	418
2.2 Rozhodování o ústavních stížnostech proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených práv a svobod	422
2.3 Rozhodování o ústavních stížnostech orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu	425
2.4 Rozhodování v některých věcech politických stran	426
2.5 Rozhodování kompetenčních sporů	427
3. Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu	428
IV. Soudní kontroly veřejné správy	429
1. Význam a druhy soudních kontrol	429
2. Rozhodování civilních soudů podle části páté OSŘ	436
3. Prejudiciální posuzování podzákonných právních předpisů a správních aktů	440
4. Soudní ochrana ve věcech omezení osobní svobody	441
5. Soudní kontrola některých utajovaných činností	444
V. Kontrola veřejné správy státním zastupitelstvím	445
VI. Nejvyšší kontrolní úřad	447
VII. Veřejný ochránce práv	451
VIII. Petice, stížnosti a jiná mimoprocesní podání	455
IX. Právo na přístup k informacím o činnosti veřejné správy	459
1. Princip publicity veřejné správy	459
2. Utajování informací a povinnost mlčenlivosti	460
3. Zákon o svobodném přístupu k informacím	461
3.1 Režimy poskytování informací	464
4. Poskytování informací o životním prostředí	467
5. Další případy povinnosti informovat veřejnost o činnosti veřejné správy	468

§ 9 Správní soudnictví

I. Pojem a základní typy správního soudnictví	469
II. Vývoj správního soudnictví na území dnešní České republiky	472
III. Pravomoc, příslušnost a obsazení soudů rozhodujících ve správním soudnictví	479

IV.	Nejvyšší správní soud	482
V.	Obecná ustanovení o řízení	484
VI.	Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu	487
VII.	Řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu	496
VIII.	Řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu	498
IX.	Soudnictví ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda	501
X.	Zvláštní řízení ve věcech politických stran a politických hnutí	502
XI.	Řízení o kompetenčních žalobách	503
XII.	Řízení o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části	506
XIII.	Řízení o zrušení služebního předpisu	508
XIV.	Opravné prostředky ve správním soudnictví	509
	1. Kasační stížnost	509
	2. Obnova řízení	512
§ 10 Odpovědnost za škodu a nemajetkovou újmu způsobenou výkonem veřejné správy		
I.	Škoda a nemajetková újma způsobená výkonem veřejné moci	514
II.	Doktríny odpovědnostního vztahu vyvolaného výkonem veřejné moci	515
III.	Základní právo podle Listiny	518
IV.	Obecné a zvláštní úpravy odpovědnostních vztahů	518
	1. Odpovědnost za škodu (majetkovou újmu) a nemajetkovou újmu způsobenou v důsledku nezákonného rozhodnutí a nesprávného úředního postupu	519
	2. Odpovědnost za škodu vzniklou v důsledku protiprávního stavu vyvolaného výkonem veřejné moci	519
V.	Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci	521
	1. Subjekty a podmínky odpovědnosti za škodu a nemajetkovou újmu	521
	2. Odpovědnost státu	522
	3. Odpovědnost územních samosprávných celků	524
	4. Regresní úhrada	524
VI.	Odpovědnost za škodu způsobenou jiným nositelem veřejné správy	525
	Summary	527
	Věcný rejstřík	529